

VECHIUL TESTAMENT, IZVOR SPIRITUAL AL LIMBII ROMÂNE. DOVEZI FILOLOGICE

Sfânta Scriptură cuprinde în cele 66 de cărți, 39 ale Vechiului Testament și 27 ale Noului Testament, mesajul divin pe care aghiografii l-au primit pe calea inspirației supranaturale. Cuvântul lui Dumnezeu, recepționat la nivelul de înțelegere și exprimare al omului luminat de Sfântul Duh, are o permanentă valoare religioasă-morală și socială, de aceea, în toate limbile pământului, a adus lumină spirituală, creând valori culturale și artistice incontestabile.

Inspirația supranaturală este garanția supremației Sfintei Scripturi față de toate producțiile religioase, iar această realitate se datorează faptului că autorul principal al scrierilor biblice este Dumnezeu – Duhul Sfânt, ceea ce nu se poate spune și despre celelalte texte religioase, alcătuite numai din imaginația și inspirația umană.

Având un singur autor principal, Dumnezeu, Care a inspirat pe aghiografi, este și firesc să se vorbească de unitatea Sfintei Scripturi, în care Vechiul Testament vorbește de venirea unui Mântuitor în lume ca să-l izbăvească de osânda păcatului strămoșesc, iar Noul Testament confirmă aceste realizări prin întruparea Mântuitorului Hristos, Care a împlinit acest deziderat al omenirii.

Cuprinsul cărților vechitestamentare, luminate de harul Sfântului Duh, îl adevărește cu prisosință caracterul spiritual al Vechiului Testament, pe care îl vom urmări cu argumente de

filologie biblică privind onomastica, toponimele, cuvintele bisericesti și alți termeni laici. După cum se știe, cea mai veche dintre traduceri din Vechiul Testament a fost Psaltirea și, datorită mitropolitului Dosoftei al Moldovei, s-a realizat și prima versificare în limba română dintr-o versiune semită.

Această ediție a Psaltirii va sta la baza viitoarei versificării în limba română, venerabilul ierarh cărturar al Mitropoliei Moldovei devenind și precursorul poeziei românești pline de frumusețe artistică în universul spiritual românesc. Cei 150 de psalmi vor inspira mințile poezilor și scriitorilor români care au compus versuri mărețe și cu un cuprins religios moral înălțător.

Potrivit opiniei istoricilor, strămoșii noștri au cunoscut creștinismul apostolic prin mijlocirea Sfântului Andrei, ai cărui ucenici s-au răspândit în toată zona geto-dacă, iar spațiul lor de misiune era foarte întins în acea perioadă. Aceștia susțin că poporul s-a născut creștin și român, iar încreștinarea lor se deosebește de cea a popoarelor vecine, care au primit cu câteva secole mai târziu botezul ca urmare a intereselor politice ale conducătorilor din vremea aceea. Învățătura creștină nu a pătruns la noi doar ca urmare a relațiilor comerciale și a legăturilor militare impuse de împăratul roman după cucerirea Daciei, ci ea a fost rodul misiunii ucenicilor Sfântului Apostol Andrei, care au venit în contact cu o populație geto-dacă foarte credincioasă și pașnică. De aceea, mesajul păcii lui Hristos a prins rădăcini și a contribuit în mod evident la întărirea spiritualității strămoșilor noștri, care, în timpul binecunoscutelor erezii hristologice, pnevmatologice și trinitare, au păstrat dreapta credință.

Dacă încreștinarea strămoșilor nu s-a făcut prin constrângere ori din rațiuni politice, tot așa se poate spune și de răspândirea învățăturii Sfintei Scripturi, pe care au cunoscut-o pe cele două mari filiere filologice, ebraică și greacă. De aceea, nu se poate concepe un popor creștin fără să cunoască doctrina creștină bazată pe Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Cu alte

cuvinte, pentru poporul român creștin, Sfânta Scriptură a reprezentat codul său spiritual și moral, pilde de credință și moralitate având în istoria biblică a Vechiului și Noului Testament. În contact cu cuvântul dumnezeiesc, vorbirea în limba română are și un evident caracter sacru, ea reprezentând instrumentul de exprimare al gândirii creștine a înaintașilor noștri. Vocabularul cărților sfinte este însușit și de credincioșii români, dintre care au fost recrutați preoți, iar aceștia, în tinda bisericii de parohie sau la mănăstire, au predat dreapta învățătură. În tinda bisericii a funcționat o școală modestă, unde poporul învăța de la conducătorul său spiritual poruncile dumnezeiești și păstrarea unității de credință în singurul și adevăratul Dumnezeu. Datorită școlilor bisericești s-a cultivat și s-a păstrat conștiința unității de neam, care va duce la constituirea formațiunilor statale medievale și, în secolul trecut, la nașterea statutului național român.

De aproape două milenii, cuvântul biblic a fost mereu prezent în istoria, cultura, civilizația și tradiția românească. De exemplu, în Evul Mediu, domnitorul muntean Neagoe Basarab, în scrisoarea adresată fiului său, Teodosie, îl sfătuiește ca, atunci când va ajunge conducător, să ia exemplul regilor din Vechiul Testament și să nu-și plece urechea la cei ce nu au o comportare creștină. Europa datorează schimbarea ei în bine răspândirii creștinismului de către Sfinții Apostoli și ucenicii acestora. Deschiderea spre domeniul cultural și spiritualitate este rezultatul pătrunderii religiei creștine, care a fost persecutată la început, până în anul 313, de către împărații păgâni din Imperiul Roman.

Între cultură și cult există o strânsă legătură, deoarece ambele au un radical latin comun, verbul *colo, colere*, care exprimă în general noțiunea de a cultiva ceea ce este bun și de a cinsti pe Dumnezeu, izvorul binelui și al vieții. Efortul fizic pe care omul îl depune în lucrarea pământului se aseamănă cu strădaniile intelectuale ale celui din câmpul cercetărilor teologice,

unde el ajunge să-L cinstească mai mult pe Dumnezeu. Cultura medievală românească este reprezentată mai mult de operele literare religioase, ceea ce denotă o bună relație între religios și profan, secularizarea fiind străină înaintașilor noștri. Atât munca intelectuală, cât și cea fizică duc la roade bogate dacă ostentorii și-au dat tot interesul și au avut ferma convingere că Dumnezeu le binecuvântează eforturile. Așa cum ogorul necultivat nu dă roade, ci bălării, la fel se întâmplă și în câmpul spiritual, când cultul adevărat este înlocuit cu practici omenești dăunătoare dezvoltării armonioase și unitare a vieții religioase.

Există teorii care încearcă să separe cultura de cult, ceea ce nu se adevărește în realitate, deoarece oamenii numai în domeniul științei, culturii și artei au avut crezul lor religios conform sau mai puțin potrivit cu învățătura Sfintei Scripturi.

„Cartea cărților”, așa cum este Vechiul Testament numit de credincioșii mozaici, merită acest apelativ deoarece a fost tradusă în cele mai multe limbi și dialecte, alături de scrierile Noului Testament. Prima parte a Sfintei Scripturi are o limbă sacră, formată din cuvinte care au în majoritatea lor rădăcină triliterală, ceea ce, în mod indirect, ne duce cu gândul la Sfânta Treime. La baza verbului ebraic se află trei litere (radicali), care sunt trecute prin cele șapte forme, cifră care se leagă în mod simbolic de săptămâna biblică, cu cele șase zile ale creației, după care urmează ziua de odihnă. În Vechiul Testament, șapte este un număr sfânt, iar el mai reprezintă și cele șapte daruri ale Sfântului Duh.

Sfințenia limbii ebraice este confirmată și de obiceiul credincioșilor mozaici de a nu o folosi în relațiile zilnice interumane, ci numai la locașul sfânt (sinagogă). În această limbă s-au redactat cele 39 de cărți canonice ale Vechiului Testament, exceptând unele texte scrise în limba aramaică. Caracterul sacru al limbii aghiografilor se datorează inspirației divine, prin care Dumnezeu îi luminează ca să exprime pe înțelesul oamenilor adevărul divin. Datorită lui s-a transmis și limbilor în care s-a

tradus Vechiul Testament o forță spirituală ce a contribuit la dezvoltarea geniului și la crearea unor opere literare de mare valoare, care depășesc timpul. O astfel de forță s-a imprimat și limbii române, care, de-a lungul secolelor, și-a păstrat vitalitatea și specificul. De aceea, limba Bibliei sau a Dumnezeieștii Scripturi de la București o poate înțelege azi oricine o citește, exceptând unele cuvinte, primenite prin mijlocirea traducerilor care întineresc limbajul ce se învechește numai el în timp.

Limba română a cunoscut mai multe etape de creștere și maturizare. Ca model de debut va avea limba biblică, în care verbul la perfect este însoțit de sufixe pronominale pentru a marca autorul lucrării. În acest caz interesează mai întâi lucrarea și după aceea autorul ei. Spre exemplu, verbul „a zice”, *'amar*, la persoana a treia singular este *'amar*, „zis-a”, în loc de „a zis”, ca în limba română. Acest mod de exprimare îl întâlnim totuși în limbajul românesc bisericesc ca o amintire a relației dintre limba ebraică și limba română. Până la cristalizarea ortografiei specifice limbii române și având în vedere că ea folosea și alfabetul chirilic, apar situații similare cu cele din ebraică, în care sufixul pronominal e unit cu verbul sau cu substantivul, ca în cazul expresiei „miluieștemă”, în loc de „miluiește-mă” din Psalmul 50 al Bibliei de la București. Corespondentul ebraic este *chonneny*. Sau cuvântul din colinda de Crăciun „Ierui”, ce se traduce prin „Păstorul meu”.

Pentru a face cercetări teologice profunde este nevoie de cunoașterea limbii originale a Vechiului Testament. Nerespectarea acestui principiu durabil de investigație perpetuează incorectitudinea în redarea originalului în limba română. Ca să înțelegem acest lucru, vom aminti câteva situații, cum ar fi textul din cartea Facerea 18, 27 – „eu, care sunt pulbere și cenușă”. În originalul ebraic este „praf și pulbere” (*afar va efer*), ceea ce este cu totul altceva. Cu acest text se pot motiva cei care acceptă incinerarea și care mai aduc ca dovadă în acest sens cântarea

de la înmormântare „eu sunt pământ și cenușă”. Biserica nu admite incinerarea, iar traducerea neconformă cu textul biblic nu reprezintă varianta potrivită, deoarece trupul omului a fost creat de Dumnezeu și, în Noul Testament, este considerat drept templul Sfântului Duh (I Corinteni 6, 19).

O deosebire clară între originalul ebraic și cel românesc se poate observa și în cazul textului din Psalmul 50, 6 (ebr. 51), „că iată întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea”. Mărturisirea regelui David în ebraică este: „Că iată de slăbiciune am fost străpuns și în păcat m-a primit maica mea.” Aici, psalmistul spune un adevăr, că slăbiciunea față de Batșeba l-a împins la trimiterea generalului Urie la moarte și că mama sa l-a zămislit cu păcatul strămoșesc și nicidecum cu păcatele sale personale. Regele iudeu vorbește atât de slăbiciunea firii umane, cât și de realitatea păcatului strămoșesc, care este cauza faptei sale inumane.

Având în vedere originalul ebraic, se poate face o traducere bună și în cazul textului din cartea proorocului Osea 1, 2, „ia-ți de nevastă o femeie desfrânată”... Textul ebraic folosește cuvântul *zenunim*, care se traduce prin „idolatră”, și nu „desfrânată”. Variantele protestante utilizează cuvântul „curvă”, ceea ce este o exagerare, deoarece cea mai importantă este credința, care, dacă este politeistă, duce la felurite forme de desfrânare. La vremea aceea, în regatul de nord se instalase idolatria, care îndepărta pe oameni de Dumnezeu.

Un alt exemplu de confruntare a textului original cu traducerile în limba română este cazul textului cu implicații dogmatice privind „Piatra care s-a făcut în capul unghiului” (Ps. 117, 22). Cuvântul „piatră” se referă la Hristos cel născut, și nu făcut, conform mărturisirii Crezului. În loc de verbul „s-a făcut” este potrivit radicalul verbului „a fi”, ceea ce dă expresia „Piatra care a fost în capul unghiului”.